

วารสารการศึกษานอกโรงเรียน

กศน. เพื่อนเรียนรู้

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนมิถุนายน 2550

การพัฒนาคุณภาพ กศน.

- "กาญจนา"
ผู้นำเงิน 100,000 บาท
สู่ห้องสมุดประชาชนอำเภอคำตากล้า
- Advice Center สืบค้นหาใบแบบสรศ.ใหม่
ที่จะเป็นมูลค่าแก่ท่าน กศน.
- การประกันคุณภาพที่ไม่ควรมองข้าม
"คุณภาพคน"
- 21/73 สู่มาตรฐาน
การศึกษานอกโรงเรียนใหม่

มุ่งสร้าง...

โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา
ด้วยคุณภาพ ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

กศน. เพื่อนเรียนรู้

ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 เดือนมิถุนายน 2550

ที่ปรึกษาการศึกษา	: ดร.ชรวัยพร ธรรมนิทร	ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน
ประธานที่ปรึกษา	: ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์	
รองประธานที่ปรึกษา	: นางทิพวัลย์ มาแสง	นางสาววิศน์ ศิลตระกูล

กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ	: นางครุณี ไชเผือก	
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	: นางทองพูน ชันอาสา	นางสาวเสริมศรี ศิริพยัคฆ์
	: นางอัคราภรณ์ โส้วภากรณ	นายวิวัฒน์ไชย จันทร์สุดนท์
ประจำกองบรรณาธิการ	: นายอุทัย หนูแดง	นางสาวประวีณ รอดเขี้ยว
	: นางพัฒนาสุตา สอนชื่อ	นายสุรพงษ์ มั่นมะโน
	: นายศุภโชค ศรีรัตนศิลป์	

วัตถุประสงค์

1. ส่งเสริมการพัฒนางานการศึกษานอกโรงเรียน
2. เผยแพร่วิชาการ สารคดี และสาระการพัฒนากุณาพิชิต
3. ส่งเสริมการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนความรู้
4. ส่งเสริมสื่อสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานการศึกษานอกโรงเรียนทั่วประเทศ

เกณฑ์การพิจารณาบทความและสาธิต

1. เป็นเรื่องที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวม
2. มีแง่คิดสร้างสรรค์เหมาะสมตามกาลสมัย
3. ให้ความรู้/แง่คิด
4. ใช้ภาษาสำนวนโวหารสุภาพ
5. ไม่โจมตีบุคคลและสถาบันใดโดยเฉพาะ
6. ความยาวไม่เกิน 5 หน้าพิมพ์

กติกา

1. ต้นฉบับพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ จำนวนไม่เกิน 30 บรรทัด/หน้า ใช้อักษร Angsana ขนาด 16 Point
2. ต้องแจ้งชื่อและที่อยู่ผู้เขียนให้ชัดเจน
3. เป็นสิทธิของกอง บก. ในการพิจารณาความลงตีพิมพ์ แก้ไข เพิ่มเติม หรือตัดทอน
4. เงินค่าตอบแทนค่าเขียนเรื่อง เป็นไปตามระเบียบของกระทรวงการคลัง

บทความหรือข้อเขียนในวารสารนี้เป็นความเห็นส่วนตัว กองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องตอบเป็นต้นฉบับและไม่ผูกพันต่อสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนแต่อย่างใด

สารบัญ

ฉบับพัฒนาคุณภาพ กศน. 2550

บทความ

- 12 * การประกันคุณภาพสถานศึกษาของโรงเรียน
หลักคิดและข้อเสนอเพื่อการปฏิบัติ >>ดร.ชัยยศ อิ่มสุวรรณ์
- 17 * การประเมินตนเอง >>ทิพวัลย์ มาแสง
- 21 * Advice Center บริการให้คำปรึกษา :
สินค้าจำเป็นบนเครือข่าย ที่จะเพิ่มมูลค่าแก่สถาน กศน.
>>กุลธร เลิศสุริยะกุล
- 30 * 21/73... สู่มหาฐานการศึกษาของโรงเรียนใหม่
>>พรทิพย์ กล้ารบ

สารคดีวิชาการ

- 6 * โครงสร้างบรรยายของรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ดร.ชินภัทร ภูมิรัตน
- 10 * วิวัฒนาการการศึกษาผู้ใหญ่ของไทย
- 33 * แนวทางในการบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
เพื่อให้ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งชาติ : กรณีศึกษา
บริษัท ผลิตภัณฑ์กระดาษไทย จำกัด
- 39 * ปัจจัยที่ทำให้ข้าราชการสตรีไม่สมัครสอบในตำแหน่ง
ผู้บริหารสถานศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ในระดบจังหวัด
- 42 * ผู้บริหารระดับกลางที่มีประสิทธิภาพและผลงานสูง

คอลัมน์ประจำ

คนดี งานเด่น

- 24 * นางสาวกาญจนาภรณ์ ไทรธรรมภู
ผู้นำเงิน 100.000 บาท สู่ห้องสมุดประชาชนอำเภอคำเขื่อนแก้ว
- 27 * Model คุณภาพความสำเร็จในการเป็นองค์กร
แห่งความพอเพียง สบอ.ปราสาท จังหวัดสุรินทร์
- 29 * ทีมงานคุณภาพ สบอ.ควนกาหลง

เวทีแลกเปลี่ยน

- 45 * การประกันคุณภาพที่ไม่ควรมองข้าม “คุณภาพคน”
- 47 * แข่งขันทดสอบความเป็นเลิศทางวิชาการที่ โนนไทย
- 48 * เทคนิคการบริหารที่มีมาตรฐานรูปแบบหนึ่ง
- 48 * การเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 49 * การคิดหลายมิติ
- 52 * 13 คำถาม เพื่อการพัฒนาคุณภาพ กศน.
- 16 * บุคลิกแบบไหน ทำให้ก้าวหน้า “แบบเปิดหรือแบบปิด”
- 36 * ทักษะที่ค้นหา ให้วีพระธาตุประจำวันเกิดครบ 7 วันทีนครพนม

บก. ขอคุย

W บก. อีกครั้งในฉบับ “พัฒนาคุณภาพ กศน.” ก่อนอื่น บก. ต้องขอขอบพระคุณท่านผู้อ่านที่ได้กรุณา
ส่งข้อเขียนและกรอกแบบสำรวจ ซึ่งสมกับความตั้งใจของท่านผู้อ่านนายนายกบริหารงานการศึกษา
นอกโรงเรียน ที่อยากให้ชาว กศน. ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน

ฉบับนี้จึงเน้นไปด้วยเนื้อหาสาระ ซึ่ง บก. พิจารณาแล้วว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานการศึกษา
นอกโรงเรียนอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นในด้านการเตรียมการเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และการปรับ
การเรียนเปลี่ยนการสอนที่สถานศึกษากำลังดำเนินการอยู่ ซึ่งท่านผู้อ่านคงจะเลือกพิจารณาใช้ประโยชน์ จากสาระ
ของแต่ละบทความ

กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณเจ้าของข้อเขียนทุกท่าน ไว้ ณ โอกาสนี้

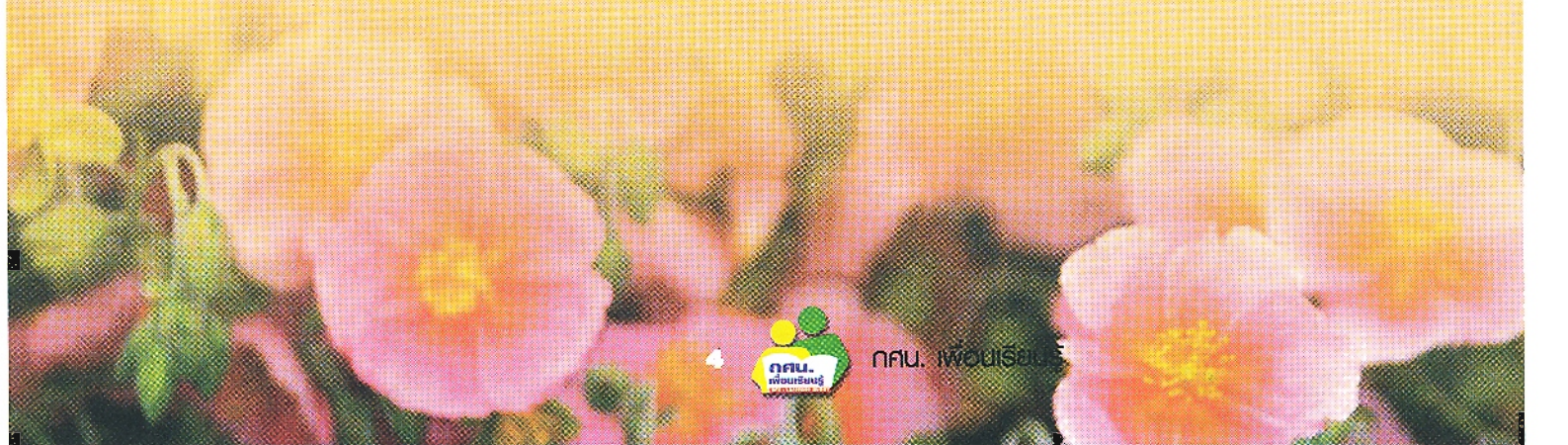
นางสรุณี โยเผือก

บรรณาธิการวารสาร กศน. เพื่อนเรียนรู้

“คนทำงานดีคือคนมีระเบียบ
ได้แก่ระเบียบในการคิดและการทำงาน
ผู้ไม่ฝึกระเบียบไว้

ถึงจะมีวิชา มีเร็วแรง มีความกระตือรือร้นเพียงไร
ก็มักทำงานให้สำเร็จดีไม่ได้
เพราะความคิดอ่านลึบสนว่าวุ่น
ทำอะไรไม่ถูกลำดับขั้นตอน
มีแต่ความลังเลและขัดแย้งทั้งในความคิด
ในการปฏิบัติงาน”

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน 2527

ความหมายตราสัญลักษณ์

งานเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา

๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

W ราชลัญจกรประจำพระองค์ รัชกาลที่ ๙ เป็นภาพพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ ประกอบด้วยวงจักร กลางวงจักร มีอักษรเป็นอุณาโลมรอบวงจักรมีรัศมีเปล่งออก โดยรอบเหนือวงจักรเป็นพระเศวตฉัตร ๗ ชั้น ตั้งอยู่บนพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ อันหมายถึงพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ มีพระบรมเดชานุภาพเป็นใหญ่ในแผ่นดิน โดยในการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระองค์ได้ประทับเหนือพระที่นั่งอัฐทิศอุทุมพรราชอาสน์ ตามโบราณราชประเพณี และสมาชิกรัฐสภา ได้ถวายน้ำอภิเษกจากทิศทั้งแปดเป็นครั้งแรกแทนราชบัลลังก์ ส่วนพระแท่นลานั้นโรยด้วยดอกพิกุลเงินพิกุลทอง ๘ ดอก พระราชลัญจกรล้อมรอบด้วยเพชร ๘๐ เม็ด หมายถึง พระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ด้านบนพระราชลัญจกรเป็นพระมหาพิชัยมงกุฏ อันเป็นเครื่องประกอบพระบรมราชอิสริยยศของพระมหากษัตริย์ และเป็นเครื่องหมายแห่งความเป็นสมเด็จพระบรมราชาธิราช ภายในพระมหาพิชัยมงกุฏเป็นเลข ๙ หมายถึง รัชกาลที่ ๙ พระมหาพิชัยมงกุฏนั้นอยู่ด้านหน้า พระนพปฎลมหาเศวตฉัตร ซึ่งอยู่กึ่งกลางและขนานข้างด้วยพระเศวตฉัตร ๗ ชั้น อันเป็นเครื่องแสดงพระราชอิสริยยศอันยิ่งใหญ่ของพระมหากษัตริย์ ด้านล่างพระราชลัญจกรเป็นเลข ๘๐ หมายถึง พระองค์มีพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ถัดจากเลขไทยลงมาเป็นแพรแถบบอกชื่อ งานพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ แพรแถบนอกจากบอกชื่องานพระราชพิธีแล้วยังรองรับประคองพระเศวตฉัตรด้วย

ข้อปฏิบัติการใช้ตราสัญลักษณ์

และการประดับธงกับตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติ

เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา

๕ ธันวาคม ๒๕๕๐

เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ และรัฐบาลโดยคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ ได้กำหนดการใช้ตราสัญลักษณ์ และการประดับธงกับตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติฯ ดังนี้

๑. กรณีที่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไปมีความประสงค์นำตราสัญลักษณ์ไปใช้ในการจัดทำสิ่งของใด ๆ ก็ตาม ให้แจ้งสำนักพระราชเลขาธิการ เพื่อพิจารณาขออนุญาต (สำนักพระราชเลขาธิการในพระบรมมหาราชวังเขตพระนคร กทม. ๑๐๑๐๐ โทร. ๐-๒๒๒๕-๓๔๕๖-๖๒)
๒. โครงการและกิจกรรมที่ผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบ เป็นโครงการและกิจกรรมร่วมเฉลิมพระเกียรติฯ จากคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติฯ แล้วสามารถนำตราสัญลักษณ์ไปใช้ในโครงการและกิจกรรมได้เลย โดยให้แจ้งสำนักพระราชเลขาธิการทราบ เพื่อรวบรวมบันทึกไว้เป็นประวัติศาสตร์ ยกเว้นโครงการและกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อก่อให้เกิดรายได้ จะต้องได้รับการพิจารณาจากสำนักพระราชเลขาธิการก่อน
๓. ให้ประดับธงชาติไทยคู่กับธงพื้นผ้าสีเหลืองที่มีตราสัญลักษณ์บนพื้นผ้า และประดับตราสัญลักษณ์ตามอาคารบ้านเรือน และสถานที่ของหน่วยงาน เพื่อเป็นการแสดงความจงรักภักดี โดยไม่ต้องขออนุญาตจากสำนักพระราชเลขาธิการ ทั้งนี้ ให้ประดับในระยะเวลาของการจัดงานเฉลิมพระเกียรติฯ โดยเริ่มต้นตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๐ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๐

ท่านผู้เกี่ยวข้องชายชาญวิวัฒน์

ท่านผู้อำนวยการสถาบันฯ สิรินคร

ท่านผู้บริหารและท่านที่จะก้าวเข้าสู่ตำแหน่ง ผู้บริหารทุกท่าน

W มยินดีมากที่ได้มาดูผลงาน กศน. ผมคิดว่างาน กศน. เป็นงานที่มีความสำคัญยิ่ง และมีความสำคัญมากในอนาคต

ประเด็นที่จะบรรยาย มี 3 หัวข้อ คือ

1. แนวโน้มของการศึกษาของโลก
2. แนวนโยบายของการศึกษานอกโรงเรียน
3. แนวทางการพัฒนาการบริหาร กศน. ที่จะ

เกิดขึ้น

ได้อ่านหนังสือชื่อ Beyond Education เขียนโดยนักการศึกษาชื่อ Alan M. Thomas ซึ่งได้ให้กรอบแนวคิด

ความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต ในหนังสือได้เขียนไว้ว่าอนาคตของมนุษยชาตินั้น ขึ้นกับการแข่งขันระหว่างการศึกษา กับมหันตภัย คือหมายความว่าโลกของเรามีการเปลี่ยนแปลง มีมหันตภัยเกิดขึ้นตลอดชีวิต ระยะเวลาที่ผ่านมา มีมหันตภัยเกิดขึ้นตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา และยังคงมีต่อไป เพราะเป็นเรื่องของความเปลี่ยนแปลง การที่มนุษย์มีการศึกษาจะช่วยให้เรามีความพร้อมที่จะรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงได้ในปัจจุบันทั่วโลกพูดถึง Lifelong Learning... Lifelong Learning is the key to economic prosperity and development. แปลว่าการเรียนรู้

ตลอดชีวิตนั้นเป็นกฎเกณฑ์สำคัญที่จะนำไปสู่ความมั่งคั่ง ความเจริญรุ่งเรือง ทุก ๆ ประเทศหวังว่าจะมุ่งไปสู่ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ที่เรียกว่า Learning Society ประเทศไทยก็เป็นประเทศหนึ่งที่ประกาศ เจตนารมณ์ต้องการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างสังคมการเรียนรู้ แต่ในทางปฏิบัติประเทศไทย เราได้ส่งเสริมการศึกษาเฉพาะในระบบ ส่งเสริมเฉพาะ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

รากฐานของการศึกษานั้น มีอะไรบ้างในหนังสือ ของ UNESCO ถือว่าการเรียนรู้คือชุมทรัพย์แห่งตน ซึ่งได้เขียนขึ้นเมื่อปี 1996 และวางรากฐานไว้ว่า การเรียนรู้มีความสำคัญมาก และต้องการ promote การเรียนรู้ตลอดชีวิต การศึกษาก็จะต้องมีเสาหลัก เสมือนการสร้างอาคารจะต้องมีเสาหลักที่เรียกว่า Opilla อย่างน้อย 4 ต้น เสา 4 ต้น ที่เป็นพื้นฐานของ การศึกษาอุดมคติ คือ อุดมคติทางการศึกษา คือภาวะ ที่ประชาชนทุกคนได้รับการค้นพบความสามารถเฉพาะ ของแต่ละบุคคล และดึงศักยภาพออกมาใช้ให้เกิด ประโยชน์ให้มากที่สุดซึ่งเสาหลักทั้ง 4 ได้แก่

- 1) การศึกษาหลักหรือความรู้ที่เป็นพื้นฐาน เป็นเหมือน passport หรือหนังสือเดินทางที่จะก้าวไป สู่การศึกษาที่สูงขึ้น (LEARNING TO LEARN)
- 2) การเรียนที่นำไปประกอบอาชีพหรือนำไป ปฏิบัติได้ (LEARNING TO DO)
- 3) การเรียนรู้ที่จะอยู่กันได้อย่างสันติวิธี (LEARNING TO LIVE TOGETHER)
- 4) การเรียนรู้เพื่อเป็นตัวของตัวเอง เพื่อให้มี ความเป็นอิสระที่จะมีโอกาสเลือกทางเลือกมากขึ้น (LEARNING TO BE)

ในยุคปัจจุบันได้มี choice ที่ 5 เกิดขึ้น คือ LEARNING TO CHOOSE ที่เกิดขึ้นในยุคโลกาภิวัตน์ ยุคสารสนเทศ ที่มีการแพร่กระจายข่าวสารข้อมูล อย่างไม่มีขอบเขต จึงต้องเรียนรู้เพื่อให้ความสามารถ

ในการแยกแยะ ในการเลือก เพื่อไม่ตกเป็นเหยื่อของ ข้อมูลและข่าวสารในยุคปัจจุบัน

การเรียนรู้เป็น Globalization มนุษย์เป็นสัตว์ สังคมเราเรียนรู้ซึ่งกันและกันจากกระบวนการทางสังคม แต่เมื่อเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์สังคมขยาย ก็เกิดการ แลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกัน มีการติดต่อสื่อสาร เกิดความขัดแย้ง เกิดกระบวนการเรียนรู้ควบคู่ไปกับ สังคมมนุษย์ การเรียนรู้ของแต่ละบุคคลมีประสบการณ์ ที่แตกต่างกัน ก็จะสะสมความรู้ไปเรื่อย ๆ

คุณลักษณะของการเรียนรู้ในบริบทของสังคม

- 1) การเรียนรู้จะต้องเกิดขึ้นจากการรู้ (ฐาน ความรู้)
- 2) การเรียนรู้เป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล แต่ละ คนจะมีลำดับของการเรียนรู้ และการซึมซับที่แตกต่างกันไป
- 3) การเรียนรู้เกิดจากอิทธิพลของผู้อื่น
- 4) การเรียนรู้เป็นการตอบสนองจากสิ่งเร้า
- 5) การเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากเด็ก ถึงผู้ใหญ่ และการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับพื้นฐานของแต่ละ บุคคล
- 6) การเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์
- 7) การเรียนรู้ต้องใช้เวลา (Learning takes time.)
- 8) การเรียนรู้ต้องเกิดจากความสนใจภายใน ขึ้นมาจึงจะเกิดผล เราจะบีบบังคับให้คนเรียนรู้ไม่ได้ เมื่อเราเรียนรู้แล้วเราจะ ไม่กลับไปทำพฤติกรรม เหมือนเดิมอีกเหมือนที่เราไม่รู้ เราจะต้องดึงความ แตกต่างระหว่างการเรียนรู้กับการศึกษา อันนี้เป็นเรื่อง ที่คน กสศ. ต้องอธิบายให้คนเข้าใจว่าภารกิจของ กสศ. คือ Learning สำหรับ Education คือ การศึกษาที่เป็นระบบ หรือการศึกษาสมัยใหม่ สำหรับประเทศไทย การศึกษาสมัยใหม่เกิดขึ้นมาไม่เกิน 100 กว่าปี การศึกษาสมัยใหม่ Education System เกิดขึ้น

พร้อมกับการปฏิวัติอุตสาหกรรม ทำให้เกิดระบบของการผลิต Mass Production การผลิตแบบที่ได้ปริมาณเยอะ ๆ ให้ได้คุณภาพมาตรฐานใกล้เคียงกัน และคำว่าประสิทธิภาพเกิดขึ้นมากับอุตสาหกรรม

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ต้องมองที่ปัจจัยตัวป้อนกระบวนการผลิต Education ก็หมายความว่าเราต้องการให้การศึกษาแก่ประชาชน คือ

1. เด็กที่เข้าสู่ระบบการศึกษาจะมีหลักสูตรการศึกษา ซึ่งต้องมีมาตรฐาน ในระบบทั่ว ๆ ไปของการศึกษา นักเรียนจะยอมจำนนต่อครูสอน และยอมรับการตัดสินใจของครูว่าเด็กคนนี้สำเร็จหรือไม่สำเร็จ โดยใช้ผลสอบเป็นตัวชี้ความสำเร็จ ปัจจุบัน คือ ONET, ANET ระบบการศึกษาไทยถึงทางตันถึงจุดอิมตัวการศึกษาที่มีในระบบ Formal Education is very expensive. และเราทุ่มเทมากกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. Efficacy of Public Education is declining. คือประสิทธิผลของการศึกษาภาครัฐกำลังถดถอย เกิดความจำเป็นที่เราจะแสวงหาทางเลือกใหม่ ๆ ฉะนั้นเราพยากรณ์ได้เลยว่าอีก 5 ปีข้างหน้า การศึกษาจะเป็นอย่างไร ในเรื่องนี้ UNESCO ได้ให้ข้อคิด ปรัชญาของการเรียนรู้ว่าการเรียนรู้ให้เกิดความเป็นอิสระของแต่ละบุคคล และการเรียนรู้ตลอดชีวิต

เราเป็นสัตว์สังคม ซึ่งมี Domain ทั้งหมด 3 Domain ที่เกี่ยวเนื่องถึงกันและกัน มิติที่ 1 คือ Social Domain ทุกคนเกิดขึ้นมา ก็จะเป็นสมาชิกของ Social Domain เป็นสมาชิกของครอบครัว เป็นสมาชิกของชุมชน ของจังหวัดของประเทศ ของโลก

มิติทางสังคมเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพราะการเรียนรู้คือ การสนองตอบต่อสิ่งเร้า สนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลง สภาวะสังคม เกิด Conflict ต่าง ๆ ฉะนั้น Social Domain มีความสัมพันธ์กับ Learning Domain อะไรที่เกิดขึ้นใน Social Domain จะกระตุ้นความเปลี่ยนแปลง และเกิดการเรียนรู้เกิดขึ้น Learning Domain จะเกิดขึ้นกับทุกคนในทุกภาวะส่วน Education

Domain คือ โลกของระบบการศึกษา

วงจรการเรียนรู้คือวงจรชีวิต อันนี้คือ ความกว้างของ กศน. การศึกษานอกระบบ สามารถที่จะกำหนดเนื้อหาสาระของการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับวงจรชีวิตของมนุษย์ ในต่างประเทศได้อธิบายว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นในโอกาสใดบ้าง การเรียนรู้เกิดขึ้นตั้งแต่ระยะ Entry Passages คือ

1. Entry Point มนุษย์เมื่อเกิดขึ้นมา เข้าสู่มิติ Entry Point เป็นจุดที่จะต้องมีการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้ในจุดเริ่มต้นของการเป็นสมาชิก

2. Passenger เมื่อเราไม่ได้เป็นสมาชิกใหม่ การเรียนรู้เกิดขึ้นในเส้นทางที่เราเดินไป การเรียนรู้การเปลี่ยนแปลงตั้งแต่วัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ นี่คือการเรียนรู้ในการเปลี่ยนแปลง

3. การเรียนรู้อันเกิดมาจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เรียกว่า Society-wide Changes เช่น ปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากธรรมชาติ น้ำท่วมครั้งใหญ่ ภัยแล้งโรคระบาด หรืออาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น มนุษย์ก็จะต้องมีการเรียนรู้

เมื่อเรามีการเรียนรู้เกิดขึ้น สิ่งที่เกิดขึ้นควบคู่กันก็คือความรู้ ความรู้เป็นสิ่งที่จับต้องได้ ถ่ายทอดได้ กระบวนการถ่ายทอดความรู้ นั้น มีความรู้อยู่ 2 ประเภท คือ Tacit Knowledge กับ Explicit Knowledge Tacit Knowledge คือ ความรู้เฉพาะตน ทุกคนจะมีความรู้ที่เป็น Tacit Knowledge แต่ละคนมีความรู้มีความฉลาดเฉพาะตัวซึ่งสะสมจากประสบการณ์ และการกลั่นกรองความรู้ที่เป็น Tacit Knowledge จึงเป็นความเชื่อ ถิ่นนิยมในตัวบุคคล เป็นอุดมคติของแต่ละคน สำหรับ Explicit Knowledge คือ ความรู้ที่เป็นสาธารณะ เช่น องค์กรความรู้ ทฤษฎีที่เขียนเป็นตำรา เป็นหนังสือต่าง ๆ ขอบเนาะหนังสือ 2 เล่ม คือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต และความท้าทายของศตวรรษที่ 21 และคุณแจ สำหรับการใช้ชีวิตหรือการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21